

UZASADNIENIE

Powodowie A. P. i E. P. wnieśli o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. we W. 573.803,57 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu (18.10.2018 r.) do dnia zapłaty, a także zasądzenie od pozwanego kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że za zawarli z pozwanym umowę kredytu indeksowanego do CHF. Umowa ta jest nieważna z uwagi na zawarte w niej niedozwolone postanowienia dotyczące indeksacji kredytu.

Żądana przez powodów kwota stanowi sumę wszystkich wpłat na rzecz kredytu.

Powodowie podnieśli, że żadne z zapisów umownych nie były indywidualnie negocjowane, powodowie nie mieli żadnego wpływu na treść umowy. Nikt nie mówił, że na skutek zmian kursowych powodowie mogą ponieść bardzo duże straty, przekraczające wartość kredytu. Powodowie nie zostali również poinformowani, w jaki sposób ustala się kurs CHF i w jaki sposób umowa kredytu będzie realizowana.

Powodowie wskazali, że abuzywne są klauzule: § 1 ust. 4 umowy, § 7 ust. 6 umowy, § 11 ust. 5 umowy, § 4 ust. 1 regulaminu, § 6 ust. 1 regulaminu, § 8 ust. 10 regulaminu, § 11 ust. 5 regulaminu, dotyczące indeksacji, § 6 ust. 2 zd. 3 umowy, dotyczące oprocentowania, § 4 ust. 2 umowy, § 9 ust. 4 regulaminu, § 10 ust. 14-20 regulaminu, dotyczące ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, § 4 ust. 2 pkt 4 umowy, § 10 ust. 21-27 regulaminu dotyczące ubezpieczenia pomostowego.

W ocenie powodów eliminacja postanowień abuzywnych prowadzi do nieważności umowy kredytu. Powodowie domagają się zwrotu spełnionych na rzecz Banku świadczeń nienależnych.

Szczegółowe uzasadnienie stanowiska powodów przedstawione jest na k. 4-64 i 370-380 akt sprawy.

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) S.A. we W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu. Pozwany przyznał, że strony łączy umowa kredytu hipotecznego z dnia 17.10.2008 r. nr (...). Wskazał, że powodowie złożyli wniosek o przyznanie im kredytu hipotecznego indeksowanego do CHF. Chociaż pozwany zaoferował również kredyt w złotych polskich, powodowie wybrali kredyt indeksowany do CHF, co potwierdzili we wniosku. Powód zostali poinformowani o ryzyku kursowym oraz ryzyku zmiennej stopy procentowej, co wynika z oświadczenia pisemnego powodów, do którego dołączona była symulacja kosztów obsługi kredytu hipotecznego/pożyczki hipotecznej w przypadku niekorzystnej zmiany stopy procentowej lub kursu waluty indeksacji kredytu/pożyczki. Ponadto, podpisując umowę, powodowie w § 10 ust. 3 oświadczyli, że zostali poinformowani o ponoszeniu ryzyka zmiany kursów walutowych oraz ryzyka zmiennej stopy procentowej, a także o tym, że zmiana kursu walutowego oraz zmiana stopy procentowej będzie miała wpływ na wysokość zadłużenia z tytułu kredytu oraz wysokość raty kredytu. Potwierdzili, że poniosą to ryzyko. Powodowie mimo udzielenia im powyższych pouczeń zdecydowali się na zaciągnięcie kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego, zapewne dlatego, że był znacznie niżej oprocentowany a przez to tańszy. Pozwany podkreślił przy tym, że powodowie posiadali zdolność kredytową na zaciągnięcie kredytu złotówkowego wyższą niż dla kredytu indeksowanego do CHF (na kwotę 780.743,59 zł). Było to zgodne z obowiązującą wówczas u pozwanego metodyką badania zdolności kredytowej dla kredytów i pożyczek indeksowanych waluty obcej (zgodną z obowiązującą wówczas Rekomendacją S Komisji Nadzoru Bankowego).

Następnie pozwany wskazał, że samo zastosowanie w umowie kredytu wskaźnika indeksacji w postaci waluty obcej, czyli indeksowanie wysokości zobowiązania za pomocą kursu tej waluty, nie może stanowić podstawy do formułowania zarzutu niezgodności z art. 69 pr. bank. Przepis ten wprost dopuszcza zawieranie przez banki z klientami umów o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska. Na mocy art. 1 pkt 1 lit a) ustawy z dnia 29.11.2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw zmieniony został art. 69 pr. bank. poprzez wprowadzenie do ust. 2 pktu 4a) oraz dodanie ust. 3 dotyczących bezpośrednio kredytów indeksowanych lub

denominowanych do waluty obcej. Nadto przepisy przejściowe ustawy przywołanej ustawy pozwalały na stosowanie uprawnień z niej wynikających, dotyczących możliwości spłaty kredytu denominowanego lub indeksowanego do waluty obcej w tej właśnie walucie, również w stosunku do kredytów zaciągniętych przed dniem wejścia w życie nowelizacji.

Z powyższej nowelizacji art. 69 pr. bank. oraz jego aktualnego brzmienia wynika dopuszczalność denominowania lub indeksowania kredytu do waluty obcej, zarówno na gruncie aktualnie obowiązujących przepisów, jak i na gruncie przepisów dotychczasowych. Jeżeli zatem przepis dopuszcza dokonywanie określonych czynności prawnych, to nie można twierdzić, że czynność ta jest sprzeczna z prawem, a przez to nieważna. Takie stanowisko zdaniem pozwanego wynika z licznych orzeczeń sądów powszechnych i Sądu Najwyższego.

Niezależnie od powyższego, w ocenie pozwanego indeksacja kredytu za pomocą kursu CHF nie powoduje zwiększenia kwoty udzielonego kredytu. Celem zawarcia w umowie kredytu mechanizmu indeksacji do CHF była nie tyle waloryzacja rozumiana jako zachowanie wartości nabywczej pieniądza (PLN) w czasie, co możliwość zastosowania dla kredytu wypłacanego w PLN i spłacanego w PLN (czego oczekiwał kredytobiorca) niższych stóp procentowych opartych na stopie referencyjnej LIBOR.

Klauzula indeksacyjna nie jest więc tożsama z klauzulą waloryzacyjną, o której mowa w art. 358¹ § 2 kc, inny jest bowiem cel jej wprowadzenia. Ponadto pozwany podkreślił, że w umowie mechanizm indeksacji kwoty kredytu za pomocą franka szwajcarskiego nie został określony w sposób odmienny dla banku i dla kredytobiorcy. Według treści spornej umowy kredytu bank w równym stopniu z kredytobiorcą ponosił ryzyko zmiany kursu franka. W sytuacji spadku kursu CHF poniżej poziomu z dnia zawarcia umowy i utrzymywania się takiej wysokości kursu przez długi okres kredytowania bank nie otrzymałby od kredytobiorcy nawet zwrotu wypłaconego mu kapitału kredytu, a mimo to kredytobiorca zwolniłby się z zobowiązania wobec banku. Indeksacja działała zatem taki sam sposób dla obu stron umowy kredytu.

Odnosząc się do zarzutu abuzywności postanowień umowy dotyczących indeksacji kredytu pozwany wskazał, że przez cały okres obowiązywania umowy stosowane przez bank zasady wyznaczania kursów franka szwajcarskiego były oparte na czynnikach rynkowych. Tym samym interes powoda jako konsumenta nie został naruszony ani też powód nie poniósł żadnej szkody wskutek zastosowania ustalonych przez bank kursów CHF.

Szczegółowe uzasadnienie stanowiska pozwanego przedstawione jest na k. 144-193, 359-360, 388-390 akt sprawy.

Sąd ustalił w sprawie następujący stan faktyczny.

W 2008 r. (...) S.A. we W. udzielał kredytów w walucie polskiej i walutach obcych. Procedury – zasady udzielania kredytów hipotecznych, waloryzowanych w walutach obcych wynikały z instrukcji wewnętrznej Banku.

Doradca przedstawiał klientowi pisemną symulację wysokości rat przy kredycie złotowym i przy kredycie indeksowanym oraz symulację kosztów obsługi kredytu, a następnie klient składał oświadczenie na piśmie, że ww. informacje zostały mu przedstawione. Doradca przedstawiał informacje na temat kredytu, w tym informację o możliwości zmiany kursu.

Klient decydował o wyborze waluty. Otrzymywał standardowy wzór umowy. Postanowienia umowy nie podlegały żadnym negocjacjom.

Przy wysokim wkładzie własnym możliwe było obniżenie marży Banku, a przez to obniżenie raty.

/ dowód: Instrukcja udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych klientom indywidualnym – k.

229-233; zeznania świadka K. B. – e-protokół z dnia 18.06.2019 r., I Cps

18/19, 00:07:37-00:32:07 k. 458-459 /

Uchwałą nr C/223/2008 z dnia 09.06.2008 r. Zarząd (...) S.A. wprowadził nowy „Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych przez (...) S.A.”.

/ dowód: protokół nr (...) z posiedzenia Zarządu (...) S.A. we W. – k. 219-221;

Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych przez (...) S.A. – k. 222-

225 /

Uchwałą nr (...) z dnia 01.09.2008 r. Zarząd (...) S.A. zatwierdził zmiany m.in. w Instrukcji udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych klientom indywidualnym.

Instrukcja ta przewidywała zwiększenie współczynnika wyznaczania dochodu netto na podstawie dochodu brutto dla klientów pracujących na podstawie umowy o pracę z 0,69 na 0,7. Zarząd zatwierdził nowy załącznik nr 30, tj. „(...)”.

/ dowód: protokół nr (...) z posiedzenia Zarządu (...) S.A. we W. – k. 226-228;

Instrukcja udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych klientom indywidualnym – k. 229-

233 /

Powodowie A. P. i E. P. zamierzali zaciągnąć kredyt na zakup nieruchomości – działki pod budowę. Zgłosili się do Oddziału (...) S.A. w S. w celu rozeznania. Nie byli wówczas zdecydowani na kredyt złotowy albo na kredyt indeksowany.

Pracownik Banku zarekomendował powodom kredyt indeksowany do CHF, wskazując na stabilność tej waluty, a także korzystniejsze oprocentowanie. Nie informował powodów, w jaki sposób Bank ustala kursy walut.

Nie było mowy o możliwości wzrostu kursu dwu lub trzykrotnie. W przeciwnym wypadku powodowie nie zaciągnęliby kredytu.

Później czynności wykonywała E. P., działając w imieniu męża jako pełnomocnik.

W dniu 03.09.2008 r. E. P. w imieniu swoim i męża złożyła w oddziale (...) S.A. w S. na formularzu Banku wniosek nr (...) o udzielenie im kredytu hipotecznego o następujących parametrach:

- cel kredytu – zakup nieruchomości na rynku wtórnym za cenę 400.000 PLN, w tym z kredytu 350.000 zł,
- razem kwota kredytu na powyższy cel – 350.000 PLN,
- prowizja przygotowawcza – 1,5 % – 5.250 PLN,
- koszty ubezpieczenia niskiego wkładu – 1.235,04 PLN,
- koszty ubezpieczenia nieruchomości na 1 rok – 334,04 PLN,
- razem koszty – 6.819,11 PLN,
- razem wnioskowana kwota kredytu – 356.819,11 PLN,
- uruchomienie – jednorazowo,
- waluta – CHF,
- system spłaty – raty równe (annuitetowe),

- okres spłaty – 396 m-cy,

- dzień spłaty – 5,

- zabezpieczenie kredytu – nieruchomości przy ul. (...) w Ś., KW nr (...).

/ dowód: wniosek kredytowy – k. 205-208; zeznania powoda A. P. – e-protokół

z dnia 26.03.2021 r., I Cps 49/20, 00:09:13-01:00:47 k. 774-776; zeznania powódki

E. P. – e-protokół z dnia 26.03.2021 r., I Cps 49/20,

01:00:48-01:36:02 k. 774-776 /

Przy złożeniu wniosku kredytowego E. P. w imieniu swoim i męża złożyła – na formularzu (...) S.A. – oświadczenie o ponoszeniu ryzyka zmiennej stopy procentowej oraz oświadczenie o ponoszeniu ryzyka kursowego.

Oświadczyła, że:

- są świadomi, iż oprocentowanie kredytu jest zmienne i w okresie obowiązywania umowy może ulec podwyższeniu w związku ze wzrostem stopy referencyjnej WIBOR lub LIBOR, co spowoduje podwyższenie spłacanej raty;

- potwierdzają otrzymanie informacji (w postaci symulacji wysokości rat) o kosztach obsługi kredytu/pożyczki w przypadku niekorzystnej dla nich zmiany stopy procentowej;

- po zapoznaniu się z występującym ryzykiem wynikającym ze zmiennej stopy procentowej wnioskuje o udzielenie kredytu oprocentowanego według zmiennej stopy procentowej;

- przedstawiono im ofertę kredytu hipotecznego w złotych oraz indeksowanego do waluty obcej; po zapoznaniu się z tą ofertą dokonali wyboru oferty kredytu indeksowanego do waluty obcej, mając pełną świadomość, iż w okresie obowiązywania umowy kredytu może nastąpić niekorzystna zmiana kursu waluty indeksacji kredytu, co spowoduje podwyższenie kwoty kredytu, a także odsetek/kwoty raty kapitałowo-odsetkowej przypadających do spłaty, a wyrażonych w złotych; zmiana ta może mieć również wpływ na wysokość innych opłat, np. z tytułu ubezpieczenia;

- potwierdzają zapoznanie się z symulacją kosztów obsługi kredytu w przypadku niekorzystnej zmiany kursu waluty;

- po zapoznaniu się z występującym ryzykiem kursowym wnioskuje o udzielenie kredytu indeksowanego do waluty obcej.

Oświadczenia takie były podpisywane przez klientów przy złożeniu wniosku kredytowego.

W symulacji kosztów obsługi kredytu przedstawione zostały sytuacje modelowe:

- wysokość raty przy aktualnym poziomie kursu CHF i aktualnym poziomie stopy procentowej: dla kredytu w PLN – 1.412,23 PLN, dla kredytu indeksowanego w CHF – 991,50 PLN;

- wysokość raty przy założeniu, że stopa procentowa kredytu w CHF jest równa stopie procentowej kredytu w PLN, a kapitał jest wyższy o 20 %: dla kredytu w PLN – nie dotyczy, dla kredytu indeksowanego w CHF – 1.646,65 PLN;

- wysokość raty przy założeniu, że kurs CHF wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalnym i minimalnym kursem CHF z okresu ostatnich 12 miesięcy, co daje wzrost o 12,71 %: dla kredytu w PLN – nie dotyczy, dla kredytu indeksowanego w CHF – 1.118,38 PLN;

- wysokość raty przy założeniu, że stopa procentowa wzrośnie o 400 pb: dla kredytu w PLN – 1.996,04 PLN, dla kredytu indeksowanego do CHF – 1.527,48 PLN;

- wysokość raty przy założeniu, że stopa procentowa wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalną i minimalną wartością z okresu ostatnich 12 miesięcy, tj. o 0,28 p.p., dla kredytu w PLN – 1.412,23 PLN, dla kredytu indeksowanego do CHF – 1.025,50 CHF.

/ dowód: oświadczenie – k. 209; symulacja kosztów obsługi kredytu hipotecznego – k. 210;

symulacja kredytu – k. 211-215; zeznania świadka K. B. – e-protokół z dnia

18.06.2019 r., I Cps 18/19, 00:07:37-00:32:07 k. 458-459; zeznania powódki E.

W.-P. – e-protokół z dnia 26.03.2021 r., I Cps 49/20, 01:00:48-

01:36:02 k. 774-776 /

W dniu 17.10.2008 r. (...) S.A. we W. (KRS nr (...)), reprezentowany przez P. T. i K. O., oraz A. P. i E. W.-P. zawarli umowę kredytu hipotecznego nr (...).

Bank udzielił kredytobiorcom kredytu w kwocie 350.344 PLN indeksowanego kursem CHF (§ 1 ust. 3.1 i 3.5).

Kredyt przeznaczony był na nabycie działki pod indywidualne budownictwo jednorodzinne – ul. (...) Ś. (§ 2.1 i 2.2.).

Zabezpieczenie kredytu stanowiły (§ 3):

- hipoteka kaucyjna do kwoty 770.668 PLN na kredytowanej nieruchomości, KW nr (...);
- ubezpieczenie ww. nieruchomości, najpóźniej od dnia uruchomienia środków w wysokości 393.000 PLN;

zaś zabezpieczenia dodatkowe:

- ubezpieczenie kredytu w (...) S.A. – płatne miesięcznie – 0,07 % kwoty udzielonego kredytu – do momentu dostarczenia odpisu z księgi wieczystej wraz z prawomocnym wpisem hipoteki, włącznie z miesiącem, w którym dostarczono odpis księgi wieczystej;
- ubezpieczenie brakującego wkładu własnego w (...) S.A.;
- ubezpieczenie na życie kredytobiorcy.

Wypłata kredytu w wysokości 350.000 PLN miała nastąpić jednorazowo – 25.11.2008 r. po spełnieniu przez kredytobiorcę warunków określonych w umowie (§ 5).

Za udzielenie kredytu Bank pobrał prowizję przygotowawczą wynoszącą 1,50 % wartości kredytu, tj. 5.250 zł (§ 1 ust. 3.14 i § 6 ust. 1).

Kwota kredytu wyrażona w walucie obcej według kursu waluty określonego w tabeli obowiązującej w Banku na dzień sporządzenia umowy wynosiła 165.478,25 CHF – kwota ta miała charakter informacyjny i nie stanowiła zobowiązania Banku; wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu lub pierwszej transzy mogła być różna od ww. (§ 1 ust. 4).

Kredyt oprocentowany był wg zmiennej stopy procentowej składającej się ze stałej marży banku w wysokości 1,40 % (§ 1 ust. 3.13) i aktualnej w danym kwartale stopy bazowej, ogłaszanej w tabeli obowiązującej w Banku, która w dniu zawarcia umowy wynosiła 2,85 % (§ 1 ust. 3.13); oprocentowanie kredytu w stosunku rocznym w dniu zawarcia umowy wynosiło 4,25 %; zmiana wysokości oprocentowania mogła nastąpić w przypadku zmiany stopy bazowej określonej dla danej waluty lub zmiany parametrów finansowych rynku pieniężnego i kapitałowego w kraju (lub krajów zrzeszonych w UE), którego waluta jest podstawą indeksacji; o każdej zmianie oprocentowania bank miał dokonywać pisemnego zawiadomienia; informacja na temat obowiązującego oprocentowania podawana miała być do wiadomości również

w placówkach banku, na jego stronach internetowych oraz pod numerem infolinii telefonicznej; zmiana wysokości oprocentowania nie stanowiła zmiany umowy (§ 6 ust. 2).

Kredytobiorcy zobowiązali się spłacić kredyt w miesięcznych ratach annuitetowych, których liczba odpowiadała 396 miesięcznemu okresowi kredytowania (§ 7 ust. 1 i § 1 ust. 3.7 i 3.8).

Splata kredytu miała następować poprzez wpłatę gotówki lub przelew środków na rachunek bankowy dedykowany do obsługi kredytu (§ 1 ust. 3.19, ust. 3.22 oraz § 7 ust. 2-3); Bank miał automatycznie pobierać środki z rachunku bankowego przeznaczonego na spłatę kredytu (§ 1 ust. 3.22 i § 7 ust. 5).

Wpłaty oraz przelewy miały być dokonywane z odpowiednim wyprzedzeniem przed upływem zastrzeżonego terminu płatności; o dotrzymaniu terminu spłaty miała decydować data wpływu środków na rachunek kredytobiorcy w Banku (§ 7 ust. 2-3).

Kwoty rat spłaty kredytu indeksowanego do waluty obcej określane miały być w walucie obcej a spłacane w PLN, przeliczone po kursie sprzedaży danej waluty zgodnie z Tabelą obowiązującą w dniu poprzedzającym dzień spłaty raty określonym w umowie (§ 7 ust. 6).

O aktualnej wysokości rat spłaty, składki ubezpieczeniowej, opłaty refinansującej oraz aktualnym oprocentowaniu Bank miał informować, wysyłając listem zwykłym harmonogram spłat na kolejny kwartał lub jego część, przy czym nie wykluczało to innych form komunikowania kredytobiorcom wysokości najbliższej raty spłaty; nieotrzymanie harmonogramu nie zwalniało kredytobiorców z obowiązku dokonania należytej spłaty; w takim przypadku kredytobiorcy byli zobowiązani uiścić ratę spłaty, składkę ubezpieczeniową, opłatę refinansującą w takiej samej wysokości, jak w miesiącu poprzednim, a ratę kredytu indeksowanego kursem waluty obcej w takiej samej wysokości, jak w miesiącu poprzednim w przeliczeniu na złote po kursie określonym w regulaminie; w przypadku uruchamiania kredytu w formie transz bank miał aktualizować harmonogram po uruchomieniu każdej transzy, informując kredytobiorcę o wysokości rat spłaty w najbliższym kwartale, obliczając odsetki zgodnie z aktualnym saldem zadłużenia (§ 7 ust. 7).

Bank zastrzegł sobie prawo do zmiany stawek procentowych i kwotowych ujętych w tabeli w okresie obowiązywania umowy wyłącznie z ważnych przyczyn, w szczególności gdy nastąpi zmiana parametrów rynkowych, środowiska konkurencji, przepisów prawa, stopy inflacji bądź innych warunków makroekonomicznych, zakresu i/lub formy realizacji określonych czynności i usług, zmiana wysokości kosztów operacji i usług ponoszonych przez Bank (§ 14 ust. 5).

Kredytobiorcy oświadczyli, że zostali poinformowani o ponoszeniu ryzyka zmiany kursów walutowych (ryzyko walutowe) oraz ryzyka zmiany stopy procentowej, a także, że zmiana kursu walutowego oraz zmiana stopy procentowej będzie miała wpływ na wysokość zadłużenia z tytułu kredytu oraz wysokość rat spłaty i poniosą to ryzyko (§ 10 ust. 3 umowy).

Kredytobiorcy oświadczyli, iż przed zawarciem umowy otrzymali aktualnie obowiązujące Regulaminy i Tabele (§10 ust. 6).

Integralną częścią umowy były: Regulamin, Tabela oraz załączniki do umowy, z wyjątkiem harmonogramu spłat (§ 14 ust. 4).

W przypadku zmiany regulaminu lub tabeli Bank miał wysyłać zmienione dokumenty zgodnie z zasadami określonymi w regulaminie (§ 14 ust. 3).

Zmienione harmonogramy spłat miał być wysyłane zgodnie z postanowieniami Umowy oraz Regulaminu (§ 14 ust. 4).

Użyte w Regulaminie definicje oznaczały:

- Tabela – Tabela oprocentowania, Tabela kursów walut oraz Tabela opłat i prowizji obowiązujące w Banku, dostępne w placówkach, na stronie internetowej oraz pod numerem infolinii telefonicznej, stanowiące integralną część umowy - § 2 ust. 14;

- kredyt denominowany – kredyt hipoteczny udzielony w PLN, indeksowany kursem waluty obcej obowiązującym w Banku - § 2 ust. 20;

- oprocentowanie zmienne – oprocentowanie kredytu składające się z marży Banku oraz stopy bazowej właściwej dla danej waluty - § 2 ust. 24.

Regulamin udzielania kredytów przewidywał m.in., że:

- Bank udziela kredytów hipotecznych w złotych polskich (PLN); kredyt może być indeksowany kursem waluty obcej zgodnie z Tabelą kursów; kredyt hipoteczny uruchamiany

jest w PLN - § 4 ust. 1;

- wnioskodawca we wniosku kredytowym określa kwotę kredytu w PLN z zaznaczeniem wnioskowanej waluty - § 4 ust. 2;

- wysokość zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu indeksowanego do waluty obcej wyrażona jest w walucie obcej, po przeliczeniu uruchomionych środków po kursie kupna danej waluty zgodnie z Tabelą obowiązującą w dniu ich uruchomienia - § 6 ust. 1;

- kwoty rat kredytu indeksowanego do waluty obcej określone są w harmonogramie spłaty w walucie obcej, a spłacane w PLN, przeliczone po kursie sprzedaży danej waluty zgodnie z Tabelą obowiązującą w dniu poprzedzającym spłatę raty określonym w umowie - § 11 ust. 5.

Umowa kredytu została przygotowana na wzorcu. W żadnej części postanowienia umowy nie zostały z powodami indywidualnie uzgodnione, albowiem nie było takiej możliwości.

Umowa została powodom przedstawiona do podpisania, nie została im wcześniej przesłana.

/ dowód: umowa kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 17.10.2008 r. – k. 75-85;

Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych przez (...) S.A. – k. 86-

89; zeznania powoda A. P. – e-protokół z dnia 26.03.2021 r., I Cps

49/20, 00:09:13-01:00:47 k. 774-776; zeznania powódki E. P.

– e-protokół z dnia 26.03.2021 r., I Cps 49/20, 01:00:48-01:36:02 k. 774-776 /

Na podstawie umowy sprzedaży z dnia 11.12.2008 r., rep. (...), A. P. i E. P. nabyli działkę gruntu nr (...), o pow. 0,1859 ha, położoną przy ul. (...) w Ś..

Na tej nieruchomości ustanowiona została hipoteka umowna kaucyjna na rzecz (...) S.A. we W. do kwoty 700.668 zł na zabezpieczenie spłaty wierzytelności Banku z terminem zapłaty 05.02.2042 r.

/ dowód: wydruk elektronicznej księgi wieczystej nr (...) – k. 102-111 /

Kredyt został uruchomiony w dniu 16.12.2008 r. poprzez wypłatę kwoty 350.000 PLN oraz pobranie składki ubezpieczenia kredytowanego – 344 PLN. Bank przeliczył wypłaconą sumę na 148.110,53 CHF.

Powodowie otrzymywali harmonogramy spłat kredytu wyłącznie w CHF. Dokonywali spłaty kredytu poprzez wpłaty na rachunek Banku, wówczas musieli sprawdzać aktualny kurs CHF stosowany przez Bank.

W okresie od dnia 05.02.2009 r. do dnia 05.12.2016 r. powodowie spłacili 512.652,16 zł.

/ dowód: zaświadczenie o kredycie hipotecznym z dnia 19.12.2016 r. – k. 95-96; historia rachunku

kredytowego – k. 97-99; pismo z dnia 02.02.2017 r. – k. 100-101; harmonogramy spłaty

– k. 264-267; historia rachunku kredytowego – k. 288-307; informacja o zastosowanym

oprocentowaniu – k. 344-345; zeznania powoda A. P. – e-protokół

z dnia 26.03.2021 r., I Cps 49/20, 00:09:13-01:00:47 k. 774-776; zeznania powódki

E. P. – e-protokół z dnia 26.03.2021 r., I Cps 49/20,

01:00:48-01:36:02 k. 774-776 /

W dniu 01.07.2009 r. strony umowy kredytu hipotecznego nr (...) zawarły aneks nr (...) do tej umowy, którymi zmieniły zabezpieczenia kredytu, m.in. inaczej oznaczając nieruchomości obciążoną hipoteką.

/ dowód: aneks nr (...) z dnia 01.07.2009 r. do umowy kredytu hipotecznego nr (...) – k.

90-92 /

W dniu 27.12.2013 r. strony umowy kredytu hipotecznego nr (...) zawarły aneks nr (...) do tej umowy, w którym przewidziały, że spłata zadłużenia z tytułu rat kapitałowo-odsetkowych następować będzie w walucie indeksacyjnej kredytu, tj. CHF, w formie bezgotówkowej (przelewem) na rachunek (...) S.A. prowadzony w (...) S.A. Oddział w Polsce.

/ dowód: aneks nr (...) z dnia 27.12.2013 r. do umowy kredytu hipotecznego nr (...) – k.

216-218 /

Powodowie uіścili w dniu 06.12.2016 r. 11.000 CHF oraz w dniu 05.01.2017 r. 15.184,91 CHF.

/ dowód: pismo z dnia 02.02.2017 r. – k. 100-101 /

Od tego czasu powodowie kupują franki szwajcarskie na rynku i dokonują wpłat na rachunek kredytu.

/ dowód: zeznania powoda A. P. – e-protokół z dnia 26.03.2021 r., I Cps

49/20, 00:09:13-01:00:47 k. 774-776; zeznania powódki E. P.

– e-protokół z dnia 26.03.2021 r., I Cps 49/20, 01:00:48-01:36:02 k. 774-776 /

(...) S.A. we W. w okresie udzielania i wypłaty kredytów indeksowanych sprzedawał franki szwajcarskie pozyskane z linii kredytowej w S. (...) zaciągniętej w celu finansowania akcji kredytowej. Transakcje były dokonywane po ówczesnym kursie rynkowym CHF – kursie kupna lub sprzedaży kontrahenta z zachowaniem narzuconej przez niego marży. Wraz z osłabieniem kursu złotego rosły zobowiązania kredytobiorców wobec banków, jak i banków wobec deponentów i kontrahentów transakcji zawieranych w celu finansowania portfela kredytów CHF.

/ dowód: sprawozdania finansowe (...) S.A. – k. 234-263; zeznania świadka M.

K. – e-protokół z dnia 01.03.2019 r. 00:01:43-00:55:49 k. 384-386 /

Kursy (...) S.A. były ustalane na podstawie notowań z rynków finansowych podawanych przez system Reuters raz dziennie. Tabela kursów stosowana była do wszystkich transakcji dokonywanych danego dnia. Kurs waluty wyznaczany był raz dziennie, przy czym kurs wyznaczony obowiązywał dnia następnego. Zmieniały się godziny ustalania tabel kursowych. Bank nie stosował kursu średniego NBP, który nie jest kursem transakcyjnym

Spread walutowy stosowany przez (...) wynosił 7 %, od 2015 r. 4 %. Na rozmiar spreadu walutowego mają wpływ różne czynniki, przy czym ostateczną wysokość spreadu określa Zarząd Banku.

Udzielenie kredytu waloryzowanego kursem waluty obcej wymaga zabezpieczenia przez bank środków pieniężnych w tej walucie. (...) S.A. zabezpieczył się przed ryzykiem kursowym.

/ dowód: zeznania świadka M. K. – e-protokół z dnia 01.03.2019 r. 00:01:43-00:55:49

k. 384-386 /

Uchwałą nr (...) z dnia 28.08.2012 r. Zarząd (...) S.A. zatwierdził zmiany w zasadach wyznaczania kursów walut w (...) S.A.

Zgodnie z Procedurą wyznaczania i publikowania kursów walutowych w (...) S.A. (wersja od dnia 15.09.2012 r.) – II.1-3:

- obowiązujący w banku kurs kupna i sprzedaży CHF określany był na podstawie notowań kursu sprzedaży danej waluty na międzybankowym rynku walutowym publikowanym i udostępnianym przez serwis Reuters;

- Bank celem wyznaczenia kursów obowiązujących wyznaczał kurs bazowy, tj. medianę z notowań kursu sprzedaży publikowanego w serwisie Reuters pomiędzy 14:20 a 14:40, z zastrzeżeniem, że w celu wyznaczenia mediany przyjmowane są notowania kursu sprzedaży z 5 minutowym interwałem tj. z godzin: 14:20, 14:25, 14:30, 14:35, 14:40;

- Bank celem wyznaczenia kursu sprzedaży waluty CHF dokonywał powiększenia kursu bazowego o zatwierdzony przez Zarząd Banku współczynnik.

/ dowód: protokół nr (...) z posiedzenia Zarządu (...) S.A. we W. – k. 279-280;

Procedura wyznaczania i publikowania kursów walutowych w (...) S.A. – k. 281-

283 /

Uchwałą nr (...) z dnia 16.10.2012 r. Zarząd (...) S.A. wprowadził zmiany w „Regulaminie udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych przez (...) S.A.”.

/ dowód: protokół nr (...) z posiedzenia Zarządu (...) S.A. we W. – k. 268-270;

Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych przez (...) S.A. – k. 271-

276 /

Uchwałą nr (...) z dnia 06.11.2012 r. Zarząd (...) S.A. zatwierdził wewnętrzne zasady wyznaczania kursu CHF.

Zgodnie z instrukcją:

1. Departament Skarbu wyznaczał kurs bazowy zgodnie z zasadami określonymi w Regulaminie udzielania kredytów hipotecznych (mediana z notowań kursu sprzedaży publikowanego w serwisie Reuters pomiędzy godziną 14:20 a 14:40);

2. Departament Skarbu jednocześnie posiadał możliwość modyfikacji ww. kursu bazowego o wartość eksperycką (+/-) 0,5 %;

3. Dienne kursy kupna i sprzedaży Banku wyznaczane były przez Departament Skarbu z zachowaniem następujących zasad:

a) kurs sprzedaży wyznaczany był poprzez przesunięcie ostatecznie wyznaczonego kursu bazowego o 3 % w górę;

b) kurs kupna wyznaczany był z zachowaniem 7 % spreadu, wg wzoru: $[(\text{kurs sprzedaży waluty w Banku} - \text{kurs kupna waluty w Banku}) / \text{kurs kupna waluty w Banku}] \times 100 \% \leq 7 \%$ jednocześnie;

c) kurs bazowy (mediana z notowań kursu sprzedaży publikowanego w serwisie Reuters pomiędzy godziną 14:20 a 14:40) zawierał się pomiędzy kursem kupna, a kursem sprzedaży Banku, z tym zastrzeżeniem, iż kursy Banku były wyznaczane w odniesieniu do kursów walut obowiązujących na moment wyznaczania kursów przez Banku w bankach referencyjnych.

Lista Banków referencyjnych wyznaczana była następująco:

1. (...) na wniosek (...) rekomendował listę banków, do których odnosił się Departament Skarbu podczas ustalania kursu sprzedaży CHF;

2. nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy (...) miał prezentować analizę konkurencji na (...)

oraz rekomendować ewentualne modyfikacje ww. zasad.

/ dowód: protokół nr (...) z posiedzenia Zarządu (...) S.A. we W. – k. 284-286;

Wewnętrzne zasady ustalania kursu CHF – k. 287 /

Na podstawie uchwał walnych zgromadzeń akcjonariuszy z dnia 27.08.2019 r. nastąpiło połączenie (...)S.A. w W. jako spółki przejmującej oraz (...) S.A. we W. jako spółki przejmowanej w trybie art. 492 § 1 pkt 1 ksh.

(...) S.A. został wykreślony z KRS nr (...) dnia 28.10.2019 r.; wpis uprawomocnił się dnia 01.06.2020 r.

/ dane powszechnie dostępne, w tym w internecie: (...) /

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo zasługuje na uwzględnienie w znacznej części.

Sąd dokonał ustaleń stanu faktycznego sprawy na podstawie materiału dowodowego obejmującego przedłożone przez strony dokumenty dotyczące przedmiotu i treści łączącego strony stosunku kredytowego, a także zeznania świadków oraz zeznania powodów.

Jeżeli chodzi o zeznania świadków, to ani K. B. (poprzednio O.) ani P. T. nie kojarzyli ani powodów ani tej konkretnej umowy kredytu, jaka łączyła strony. Świadek M. K. nie brał udziału w procedurze przygotowania i podpisania umowy, jego zeznania pozwoliły natomiast na ustalenie stosowanych przez (...) S.A. reguł wyznaczania kursów walut.

Pominięciu podlegał wniosek pozwanego o zwrócenie się do (...) S.A. o informację nt. objęcia kredytu ubezpieczeniem, jako że pozwany mógł sam taką informację uzyskać i przedstawić sądowi. Z samej zresztą umowy kredytu nr (...) wynika, że jednym z zabezpieczeń kredytu było ubezpieczenie w (...) S.A.

Również pominięciu podlegał wniosek pozwanego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego w zakresie wnioskowanym w odpowiedzi na pozew oraz kolejnych pismach procesowych. Zbędne dla rozstrzygnięcia sprawy były takie okoliczności, jak:

- rynkowy charakter kursów stosowanych przez pozwanego;
- rozliczenie kredytu z zastosowaniem kursów kupna i sprzedaży CHF ustalanych i publikowanych przez NBP oraz kursu średniego NBP;
- skutki finansowe, jakie powstaną dla kredytobiorców w przypadku uznania, że łącząca strony umowa kredytu jest nieważna, z uwzględnieniem obowiązku wzajemnego zwrotu świadczeń (zwrotu wypłaconego kapitału) oraz zwrotu na rzecz Banku rynkowego wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z kapitału: z uwzględnieniem stopy bazowej WIBOR 3M, i marży określonej w umowie, wyliczonego od kwoty 350.000 zł, w wysokości odsetek ustawowych, wyliczonego od kwoty 350.000 zł.

Wadliwe jest posługiwanie się przez Bank, po pierwszej kursami jednostronnie przezeń ustalonymi, po drugie zaś różnymi kursami (kupna i sprzedaży) dla różnych przeliczeń, co jest stanowiskiem utrwalonym w orzecznictwie sądowym. Nie ma przy tym znaczenia, czy kursy ustalone przez Bank miały charakter rynkowy, skoro zasady ich ustalania nie zostały uzgodnione między stronami i opisane w umowie kredytu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28.09.2021 r., I CSKP 74/21). Nie ma podstaw do dokonywania rozliczenia kredytu przy wykorzystaniu kursów kupna i sprzedaży NBP, jak również kursu średniego NBP.

Nie ma też znaczenia, jakie są skutki finansowe po stronie kredytobiorców wynikające z określonego orzeczenia Sądu. Powodowie oświadczyli zresztą – (e-protokół z dnia 26.03.2021 r. 00:34:30 – powód, 01:19:45 – powódka), że są świadomi konsekwencji stwierdzenia nieważności umowy kredytu. We wskazanym zakresie nie są zresztą konieczne wiadomości specjalne, jako że skutki ustalenia nieważności umowy wynikają wprost z przepisów kodeksu cywilnego – jest to przede wszystkim obowiązek zwrotu świadczeń spełnionych przez strony w wykonaniu nieważnej umowy. Natomiast, jeżeli chodzi o wyliczenie wynagrodzenia za korzystanie przez kredytobiorców z udostępnionego im kapitału kredytu, to należy zwrócić uwagę na następujące okoliczności:

- po pierwsze, dopuszczalność dochodzenia przez bank wynagrodzenia za korzystanie z kapitału jest wątpliwa, jako że nie powinien on odnieść korzyści w efekcie stwierdzenia nieważności będącej skutkiem niedozwolonych klauzul zamieszczonych w opracowanej przez niego umowie; w orzecznictwie sądowym takie roszczenie banku jest kwestionowane (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 20.02.2020 r., I ACa 635/19);
- po drugie, pozwany nie zgłosił ani zarzutu potrącenia wierzytelności wzajemnej z tytułu wynagrodzenia za korzystanie z kapitału ani powództwa wzajemnego o to wynagrodzenie, zatem zbędne i niecelowe byłoby ustalenie jego wysokości;
- po trzecie, dowód z opinii biegłego sądowego zasadniczo nie służy samoistnemu ustalaniu okoliczności faktycznych, lecz ich ocenie przez pryzmat wiadomości specjalnych, a już z pewnością nie może służyć zastępowaniu strony w formułowaniu jej twierdzeń – pozwany powinien konkretnie wskazać, ile jego zdaniem wynosi należne mu wynagrodzenie, a dowód z opinii ewentualnie umożliwiłby weryfikację podanej kwoty – o ile oczywiście byłoby to w ogóle w sprawie potrzebne (wspomniane już zarzut potrącenia albo powództwo wzajemne).

Nieprzydatne dla ustalenia stanu faktycznego okazały się przedłożone przez strony opinie, stanowiska, informacje organów administracji i innych podobnych podmiotów, stanowiły one bowiem w istocie wyłącznie wzmocnienie stanowisk i twierdzeń stron.

Sąd oddalił wniosek pełnomocnika powodów o przedłużenie terminu przedstawienia stanowiska końcowego w sprawie. Postępowanie toczy się od trzech lat, strony miały wielokrotnie możliwość jego przedstawienia. Nie zasługuje na akceptację argumentacja o braku kontaktu pełnomocnika z powodem z uwagi na jego pobyt w Afryce i zawód

marynarza. Owszem, mogą w takiej sytuacji zaistnieć przejściowe trudności z połączeniem, ale co do zasady nie jest wykluczony kontakt telefoniczny lub e-mailowy. Ponadto pełnomocnik powodów nie wskazał, aby nie miał stałego kontaktu z powódką. Roszczenie powodów są im wspólne, a w ramach zarządu majątkiem wspólnym podejmowanie decyzji procesowych w sprawie o zapłatę – zwrot świadczenia nienależnego nie wymaga zgody drugiego małżonka (art. 36 i 37 kro).

Sąd dostrzega, iż faktycznie nie zostały formalnie pominięte wnioski dowodowe powodów w przedmiocie opinii biegłego oraz zobowiązania pozwanego do złożenia dokumentów. Można zwrócić uwagę, że ich rozmieszczenie w tym piśmie budzi daleko idące zastrzeżenia – wnioski dowodowe formułuje się na wstępie pisma – w jego petitum, po żądaniu i wnioskach formalnych, a nie gdzieś na końcu – na s. 114-121 (pozew nie spełnia zresztą wymogu zwięzłości). Niezależnie od powyższego, zgłaszane dowody były zbędne dla rozstrzygnięcia sprawy i podlegały pominięciu na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 kpc. Skoro powodowie dochodzą zwrotu kwot spłaconych w wykonaniu nieważnej umowy kredytu, zbędne jest dokonywanie jakichkolwiek przeliczeń kredytu według innych kryteriów. Wobec zaś wywodzenia wadliwości posługiwania się przez Bank kursami z własnych tabel, nie mają znaczenia żadne dokumenty mające obrazować zasady ustalania tychże kursów, przy czym pozwany przedstawił uchwały Zarządu Banku w tym zakresie. Oświadczenie powodów o ryzyku walutowym i symulacja zostały dołączone do odpowiedzi na pozew. Zasady wyznaczania kursów zostały opisane w zeznaniach świadka M. K.. Ponieważ powodowie dochodzą zwrotu rat kredytowych, czyli rat kapitałowo-odsetkowych (s. 4 pozwu – k. 5v), zbędna jest weryfikacja ubezpieczeń w (...) S.A.

Powodowie dochodzą zwrotu świadczenia nienależnego spełnionego w wykonaniu nieważnej w ich ocenie umowy kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 17.10.2008 r.

Zgodnie z art. 405 kc w zw. z art. 410 § 1 kc, kto spełnił świadczenie nienależne, obowiązany jest do jego zwrotu. Zgodnie zaś z art. 410 § 2 kc świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Powodowie zakwestionowali umowę kredytową, powołując się na jej sprzeczność z przepisami prawa bankowego oraz zawarcie w treści umowy postanowień niedozwolonych w rozumieniu art. 385¹ i nast. kc.

Uprawnione jest stanowisko powodów co do zawarcia w treści umowy z dnia 17.10.2008 r. niedozwolonych postanowień umownych w zakresie odnoszącym się do indeksacji kredytu do waluty CHF, co skutkowało nieważnością tejże umowy.

Powodowie zawarli z (...) S.A. umowę kredytu typu indeksowanego do waluty CHF w kwocie 350.000 PLN. Stosownie do postanowień umowy kwota kredytu w CHF miała zostać określona według kursu kupna walut zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu uruchomienia środków (§ 1 ust. 4 umowy oraz § 4 ust. 1 i 6 ust. 1 Regulaminu). Stosowany do przeliczenia walut przy wypłacie kredytu kurs CHF został ustalony jednostronnie według Tabeli kursów obowiązującej w Banku. Z kolei spłata rat kapitałowo-odsetkowych miała być dokonywana w złotych, po uprzednim przeliczeniu rat kapitałowo-odsetkowych według kursu sprzedaży CHF zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu poprzedzającym dzień spłaty (§ 7 ust. 6 umowy oraz § 11 ust. 5 Regulaminu). Wysokość rat kapitałowo-odsetkowych w złotych zależała od wysokości kursu sprzedaży CHF obowiązującego w Banku w przeddzień spłaty, a tym samym zmiana wysokości w/w kursu waluty miała wpływ na ostateczną wysokość spłacanego przez kredytobiorcę kredytu.

W chwili zawarcia umowy kwota kredytu będąca podstawą wyliczenia rat nie została ściśle oznaczona. Umowa kredytu zawiera jedynie orientacyjne wskazanie na sumę wyrażoną w CHF, przy czym przeliczenie nastąpiło według kursu kupna z tego dnia, co też było wadliwe.

Dokonując wypłaty kredytu – w dniu 16.12.2008 r. – Bank przeliczył wypłaconą sumę 350.000 PLN na CHF według własnego kursu kupna wynoszącego 2.3631.

Docelowa suma kredytu w CHF miała dopiero wynikać z harmonogramu spłat. Uruchomienie kredytu miało nastąpić po spełnieniu szeregu warunków. Aczkolwiek warunki te mogły być spełnione przez kredytobiorcę dość szybko, nawet tego samego dnia lub w ciągu kilku dni, to jednak w chwili zawarcia umowy nie można było jednak jednoznacznie ustalić daty, w jakiej uruchomienie kredytu miało nastąpić.

Pozwany w toku procesu w żaden sposób nie wyjaśnił ani nawet nie próbował wyjaśnić, dlaczego nie było możliwe dokonanie jednoznacznego i wiążącego przeliczenia PLN na CHF w dniu zawarcia umowy kredytu i według – uzgodnionego przez strony – kursu z tego dnia. Nic nie stało na przeszkodzie, aby w umowie kredytu dokonać przeliczenia waluty według określonego kursu, w szczególności średniego kursu NBP, albo jakiegokolwiek innego kursu – uzgodnionego z powodem.

Umowa kredytu pozostawiała Bankowi swobodę w zakresie wyrażenia w CHF kwoty kredytu oddanej do dyspozycji kredytobiorcy, a w konsekwencji wysokości rat spłaty kredytu. Zapis o przeliczeniu sumy kredytu na CHF według kursu z dnia uruchomienia kredytu jest zapisem pochodzącym od Banku, a nie od powodów. Nie było to z pewnością postanowienie indywidualnie uzgodnione, jako przeniesione z regulaminu kredytu. W umowie kredytu nie został również szczegółowo opisany mechanizm ustalania kursów kupna i sprzedaży CHF. Metoda kształtowania kursu nie została uzgodniona w ramach indywidualnej, jednostkowej umowy. Stosowanie w ogóle do jakichkolwiek przeliczeń kursu ustalanego przez Bank – bez jednoznacznego i pełnego przedstawienia w umowie kredytu metody wyliczania tego kursu poddającej się weryfikacji – może być traktowane jako niedozwolone postanowienie umowne, sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interesy kredytobiorcy. Miernik waloryzacji stosowany do przeliczenia świadczenia pieniężnego winien mieć charakter obiektywny, niezależny od woli jednej ze stron. Natomiast mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22.01.2016 r., I CSK 149/14, OSNC 2016/11/134; z dnia 13.12.2018 r., V CSK 559/17), inaczej mówiąc jest nieuczciwy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27.02.2019 r., II CSK 19/18). Ponadto zastosowanie innego kursu dla przeliczenia kredytu uruchamianego – kursu kupna oraz innego kursu dla przeliczenia kredytu spłacanego – kursu sprzedaży prowadzi do uzyskania przez bank dodatkowej korzyści finansowej wynikłej z różnicy między tymi kursami. Na tym polega istota tzw. spreadu walutowego.

Zakładając przeliczenie walut PLN/CHF wg średniego kursu NBP, zobowiązanie powodów wyniosłoby:

- dla wypłaconej kwoty 350.000 PLN:

- według kursu z dnia zawarcia umowy kredytu – 17.10.2008 r. – $2,3349 = 149.899,35$ CHF,

- według kursu z dnia uruchomienia kredytu – 16.12.2008 r. – $2,5640 = 136.505,46$ zł.

Uwzględniając kursy z dnia uruchomienia kredytu należy wskazać, iż zobowiązanie powodów byłoby wyraźnie niższe od zobowiązania oznaczonego ostatecznie przez pozwanego (148.110,53 CHF). Stosując swój kurs kupna – niższy od kursu średniego NBP – Bank spowodował zwiększenie zobowiązania kredytobiorców wyrażonego w walucie indeksacji o ok. 12.000 CHF (czyli wyjściowo 30.000 PLN).

Ponadto z uwagi na zastosowanie kursu kupna (niższego) do przeliczenia kredytu wypłaconego oraz kursu sprzedaży (wyższego) do spłaty kredytu, zobowiązanie kredytobiorcy staje się wyższe już w dniu wypłaty, gdyby kredyt miał zostać od razu spłacony. Suma kapitału w PLN do spłaty jest w takim przypadku z założenia wyższa od sumy kapitału udostępnionego.

Zastosowanie różnego kursu w zależności od tego, czy przeliczenie dotyczy wypłaconego kredytu czy też wysokości raty w dniu przewidzianym w harmonogramie lub dniu poprzedzającym dzień płatności, należy uznać za naruszające

interes konsumenta w sposób rażąco, a niezależnie od tego za postanowienie umowne dotknięte sprzecznością z zasadami współżycia społecznego na zasadach ogólnych, a w konsekwencji nieważnością w rozumieniu art. 58 § 2 kc. Na potrzeby indeksacji kredytu do waluty obcej należało przyjąć kurs ustalany według tej samej jednolitej metody – albo każdorazowo kurs kupna, albo każdorazowo kurs sprzedaży albo jakąś postać kursu uśrednionego lub kursu niezależnego od stron umowy, np. kursu ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski. Rozbieżność stosowanych kursów stanowi korzyść wyłącznie dla banku udzielającego kredytu, a nie dla kredytobiorcy będącego konsumentem. Sytuacje tego rodzaju legły zresztą u podstaw nowelizacji prawa bankowego ustawą z dnia 26.07.2011 r., tj. tzw. ustawą antyspreadową.

Wadliwe klauzule przeliczeniowe podlegają pominięciu – art. 385¹ § 1 i 2 kc. Jeżeli jednak dotyczą głównych świadczeń stron, umowa bez uwzględnienia tychże klauzul nie może być w ogóle wykonywana, co z kolei oznacza, iż jest ona nieważna na podstawie art. 58 § 1 kc. W aktualnym orzecznictwie sądowym przyjmowane jest stanowisko, iż klauzula indeksacyjna dotyczy głównego świadczenia stron umowy kredytu w rozumieniu art. 385¹ § 1 kc (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 11.12.2019 r., V CSK 382/18; z dnia 30.09.2020 r., I CSK 556/18).

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29.08.1997 r. – Prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Skoro w samej umowie kredytu nie została wiążąco wskazana suma kredytu w CHF, będąca podstawą wyliczenia rat, czyli umowa kredytu pozostawiała bankowi swobodę w zakresie wyrażenia w CHF kwoty kredytu oddanej do dyspozycji kredytobiorcy, a w konsekwencji wysokości rat spłaty kredytu, to znaczy że umowa ta wadliwie określała zobowiązanie kredytobiorcy do zwrotu otrzymanej sumy, a przez to nie zawierała prawidłowo oznaczonych wszystkich niezbędnych elementów umowy kredytu przewidzianych w art. 69 ust. 1 prawa bankowego. To zaś uzasadnia stwierdzenie nieważności tej umowy.

Pozwany nie wykazał, aby treść umowy kredytu została indywidualnie uzgodniona z powodami. Przeciwnie, widać, że treść umowy w zakresie kwestionowanych postanowień indeksacyjnych stanowi wzorzec opracowany przez Bank. W szczególności indeksacja kredytu nie była indywidualnie uzgodniona. We wniosku kredytowym powodowie wyraźnie wskazali, że wnoszą o przyznanie im kredytu w kwocie 350.000 zł (czyli w kwocie potrzebnej im do pokrycia ceny nabywanej nieruchomości). To, że kredyt miał być indeksowany do waluty CHF, wynika z samego formularza pochodzącego od Banku. Złożenie wniosku kredytowego określonej treści nie jest tożsame z indywidualnym uzgodnieniem postanowień umowy kredytu.

W ogóle nietrafne jest powoływanie się na „wybór oferty” kredytu indeksowanego. Sporządzenie przez pracownika banku lub pośrednika kredytowego symulacji kredytu czy też wstępne sprawdzenie zdolności kredytowej nie jest złożeniem oferty. Świadome dokonanie wyboru byłoby możliwe dopiero wówczas, gdyby po zweryfikowaniu wniosku i zdolności kredytowej wnioskującemu przedstawiono dwie konkretne propozycje (kredytu złotowego i kredytu indeksowanego do waluty obcej) z konkretnymi warunkami (kwota kredytu, oprocentowanie, wysokość raty, itp.) i wówczas dokonałby on wyboru.

Z kolei na indywidualne uzgodnienie wskazywałoby przesłanie kredytobiorcom projektu umowy ze wskazaniem, żeby się z nią zapoznali oraz przedstawili swoje uwagi i ewentualnie proponowane zmiany.

Wreszcie, trzeba wskazać, iż umowa nie zawiera żadnego mechanizmu chroniącego konsumenta przed zmianą kursów prowadzącą do zaburzenia równowagi kontraktowej.

Co do zasady samo przeliczenie kredytu wyrażonego nominalnie w złotych polskich według oznaczonego kursu waluty obcej można uznać za dopuszczalne i zgodne z ustawą. Według art. 358¹ § 2 kc strony umowy, w szczególności umowy kredytu, mogą zastrzec, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego miernika wartości (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25.03.2011 r., IV CSK 377/10; z dnia 18.05.2016 r., V CSK 88/16;

z dnia 08.12.2006 r., V CSK 339/06). Tenże miernik może być rozumiany jako wskaźnik w ogóle mający inny charakter albo jako waluta obca w stosunku do waluty zobowiązania – skoro ustawodawca dopuszcza miernik waloryzacji inny niż pieniądź, to znaczy, że dopuszcza także inny pieniądź (walutę) niż pieniądź polski (waluta polska). Świadczenie pieniężne może zatem zostać zwaloryzowane według przewidzianego w umowie kryterium – przeciętnego wynagrodzenia, stopy inflacji, kursu złota, średniej ceny zboża albo jakichkolwiek innego wskaźnika gospodarczego, a także przeliczenie świadczenia pieniężnego wyrażonego nominalnie w złotych polskich może nastąpić według kursu innej waluty. Indeksacja kredytu do waluty obcej jest postacią takiej właśnie waloryzacji umownej. Waloryzacja świadczenia pieniężnego zmierza do urealnienia jego wartości poprzez odwołanie do obiektywnych, niezależnych od stron transakcji kryteriów. Także w przypadku umów kredytu takie urealnienie może znaleźć zastosowanie. Waloryzacja kwoty nominalnej kredytu jest niezależna od ustaleń dotyczących odsetek umownych (kapitałowych), które w przypadku umowy kredytu stanowią wynagrodzenie banku za wykorzystanie przez kredytobiorcę udostępnionych mu środków pieniężnych, w przeciwieństwie do odsetek za opóźnienie pełniących właśnie funkcję waloryzacyjną obok funkcji represyjnej.

Regulacje dotyczące kredytu indeksowanego do waluty obcej zostały wprowadzone do art. 69 ust. 2 pkt 4a i ust. 3 pr. bank. z dniem 26.08.2011 r. na mocy ustawy z dnia 26.07.2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe i niektórych innych ustaw (tzw. ustawy antyspreadowej). Nie oznacza to jednak, iż przed tą datą zawarcie umowy kredytu tego rodzaju było niedopuszczalne. Przeciwnie, możliwość zawarcia umowy kredytu zawierającej tego rodzaju postanowienia mieściła się w ramach ogólnej swobody kontaktowania przewidzianej w art. 353¹ kc (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 29.04.2015 r., V CSK 445/14; z dnia 22.01.2016 r., I CSK 1049/14).

Jednakże prawidłowa, dopuszczalna i zgodna z prawem waloryzacja świadczenia wymaga jednoznacznego, precyzyjnego oznaczenia miernika waloryzacji przewidzianego w treści umowy. Oznacza to, że przeliczenie sumy kredytu w PLN na CHF musiałyby zostać dokonane od razu, według uzgodnionego przez strony kursu, nie zaś odroczone w czasie na dzień nieznaną w chwili zawarcia umowy i pozostawione swobodzie Banku.

Treść klauzuli umowy kredytu zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem ustalającej cenę zakupu i sprzedaży waluty obcej, do której kredyt jest indeksowany, powinna, na podstawie jasnych i zrozumiałych kryteriów, umożliwić właściwie poinformowanemu oraz dostatecznie uważnemu i racjonalnemu konsumentowi zrozumienie sposobu ustalania kursu wymiany waluty obcej stosowanego w celu obliczenia kwoty rat kredytu, w taki sposób, aby konsument miał możliwość w każdej chwili samodzielnie ustalić kurs wymiany stosowany przez przedsiębiorcę (wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 18.11.2021 r., C-212/20).

Odwołanie do kursów kupna i sprzedaży CHF zawartych w Tabeli kursów obowiązującej w Banku oznacza naruszenie równorzędności stron umowy przez nierównomierne rozłożenie uprawnień i obowiązków między partnerami stosunku obligacyjnego. Przy takich zapisach umowy w chwili jej zawarcia powodowie nie byli w stanie określić rzeczywistej wysokości swojego zobowiązania, w tym zakresie byli uzależnieni od jednostronnej decyzji Banku, co przeczy dobrem obyczajom i narusza równowagę stron stosunku zobowiązaniowego.

Należy przy tym wskazać, że Bank nie zrealizował względem kredytobiorców obowiązków informacyjnych w zakresie ciężącego na nim ryzyka kursowego. Możliwość samej zmiany kursu waluty jest oczywista, natomiast powód nie wyraził swobodnie zgody na stosowanie kursów ustalanych przez Bank. Nie można też przyjąć, że ryzyko kursowe, immanentnie związane z istotą kredytu typu indeksowanego, zostało kredytobiorcy jednoznacznie, precyzyjnie i wyczerpująco przedstawione. Wprowadzenie do umowy kredytowej zawieranej na wiele lat, z przeznaczeniem na nabycie nieruchomości stanowiącej istotny składnik majątku przeciętnego konsumenta, mechanizmu działania ryzyka kursowego wymagało szczególnej staranności Banku w zakresie wyraźnego wskazania zagrożeń wiążących się z oferowanym kredytem, tak aby konsument miał pełne rozeznanie konsekwencji ekonomicznych zawieranej umowy. Jeżeli mechanizm indeksacji wystawiał kredytobiorcę na nieograniczone ryzyko kursowe (co miało miejsce w relacji pomiędzy stronami), obowiązek informacyjny powinien być zostać wykonany poprzez jednoznaczne i zrozumiałe poinformowanie konsumenta, że zaciągnięcie tego rodzaju kredytu jest bardzo ryzykowne, a efektem może być obowiązek zwrotu kwoty wielokrotnie wyższej od pożyczonej, mimo dokonywania regularnych spłat. Wymogu tego nie

wypełniają ani postanowienia umowy kredytu ani oświadczenie kredytobiorcy. Powodowie nie otrzymali informacji zawierającej bliższe dane, kalkulacji oraz prognoz, odpowiednio zindywidualizowanych i rozłożonych w czasie. Tym samym Bank nie określił w sposób precyzyjny, kompleksowy i jednoznaczny, na czym polega mechanizm indeksacyjny oraz związane z nim ryzyko. Bank nie przeprowadził w tym zakresie rzetelnej symulacji. Symulacja kosztów obsługi kredytu załączona do oświadczenia powodów zakładała maksymalnie wzrost kursu CHF o 12,71 %, nie wskazując, czy chodzi o kurs kupna, kurs sprzedaży czy kurs średni, a także czy chodzi o kursy własne Banku czy też kursy NBP lub jeszcze inne. Zakładając, że Bank przedstawiał zmiany swoich kursów, informacja pozostawałaby nadal jednostronną. Bank nie wykonał więc obowiązku informacyjnego w sposób ponadstandardowy (zgodnie z oczekiwaną od niego jako podmiotu profesjonalnego podwyższoną starannością z art. 355 § 2 k.c.), dający powodom pełne rozeznanie co do istoty transakcji. Wymóg informacyjny musi zostać wykonany w sposób umożliwiający przeciętnemu konsumentowi uzyskanie wiadomości o możliwości wzrostu lub spadku wartości waluty obcej, w której kredyt został zaciągnięty, oraz pozwalający na oszacowanie istotnych konsekwencji warunku umownego dotyczącego denominacji dla przyszłych zobowiązań finansowych związanych ze spłatą kredytu (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14.03.2019 r., C-118/17). Nie ma przy tym znaczenia odebranie od powodów oświadczenia o standardowej treści, że zostali poinformowani o ponoszeniu ryzyka wynikającego ze zmiany kursu waluty oraz są tego ryzyka świadomi. Można jeszcze dodać, że sporządzona przez Bank symulacja nie odnosi się konkretnie do kredytu powodów – taka sama Tabela pojawia się w innych sprawach dotyczących innych umów (...) S.A. (np. w sprawie XII C 2226/18 – kredyt nr (...) z dnia 17.12.2008 r.).

W świetle aktualnego orzecznictwa nie powinno budzić wątpliwości, iż postanowienia wprowadzające mechanizm indeksacyjny mają charakter niedozwolony, uznaje się bowiem, iż określenie wysokości należności obciążającej konsumenta z odwołaniem do tabel kursów ustalanych jednostronnie przez bank, bez wskazania obiektywnych kryteriów, jest nietransparentne, pozostawia pole do arbitralnego działania banku i w ten sposób obarcza kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz narusza równorzędność stron (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 11.12.2019 r. V CSK 382/18; z dnia 30.09.2020 r., I CSK 556/18; z dnia 02.06.2021 r., I CSKP 55/21; z dnia 28.09.2021 r., I CSKP 74/21).

Konsekwencją powyższych wadliwości jest eliminacja postanowień indeksacyjnych, prowadząca do upadku umowy kredytu w całości.

W aktualnym orzecznictwie sądowym prezentowany jest pogląd, że art. 385⁽¹⁾ § 2 kc wyłącza stosowanie art. 58 § 3 kc, co uzasadnia stanowisko, że nieuczciwe postanowienia indeksacyjne nie powinny być zastępowane innym mechanizmem przeliczeniowym opartym na przepisach kodeksu cywilnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27.11.2019 r., II CSK 483/18). W takiej sytuacji co do zasady wykluczona jest możliwość zmiany przez sąd treści nieuczciwych warunków zawartych w umowie. Działania sądu w razie stwierdzenia klauzuli abuzywnej mają mieć charakter sankcyjny, co oznacza osiągnięcie skutku zniechęcającego profesjonalnych kontrahentów zawierających umowy z konsumentami do zamieszczania w umowach z nimi nieuczciwych postanowień umownych. Skutek ten nie mógłby zostać osiągnięty, gdyby umowa mogła zostać uzupełniona w niezbędnym zakresie przez sąd krajowy przez wprowadzenie do umowy warunków uczciwych. Kontrahent konsumenta niczym by bowiem nie ryzykował, narzucając nieuczciwe postanowienia umowne, skoro mógłby liczyć na to, że sąd uzupełni umowę przez wprowadzenie uczciwych warunków, które powinny być przez niego zaproponowane od razu. W konsekwencji zastąpienie przez sąd klauzul abuzywnych, np. kursem średnim waluty obcej z dnia wymagalności roszczenia ogłaszanym przez NBP, należy wykluczyć, jako sprzeczne z celem założonym w art. 6 ust. 1 Dyrektywy Rady nr 93/13/EWG z dnia 05.04.1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich. Ryzyko przedsiębiorcy stosującego abuzywne klauzule byłoby bowiem w razie ich eliminacji ze stosunku umownego niewielkie i nie zniechęcałoby przedsiębiorców do stosowania nieuczciwych klauzul w przyszłości. Jeżeli sąd krajowy uzna, że zgodnie z odpowiednimi przepisami obowiązującego prawa utrzymanie w mocy umowy bez zawartych w niej nieuczciwych postanowień nie jest możliwe, art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13 nie stoi na przeszkodzie stwierdzeniu, że ta umowa nie może dalej obowiązywać bez takich warunków i wtedy sąd powinien orzec jej unieważnienie (wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 03.10.2019 r., C-260/18, K. D., J. D. c/a (...)). Wola konsumenta, który uważa, iż stwierdzenie nieważności

całej umowy nie jest dla niego niekorzystne, przeważa nad wdrożeniem systemu ochrony, takiego jak zastąpienie nieuczciwego postanowienia i utrzymanie umowy w mocy (wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 03.10.2019 r. C-260/18).

W aktualnym orzecznictwie sądowym dominujące jest stanowisko wskazujące na nieważność umów kredytu indeksowanego do CHF zawierających klauzule przeliczeniowe tożsame z kwestionowanymi przez powodów postanowieniami umowy kredytu oraz regulaminu kredytowania.

Reasumując powyższe, usprawiedliwione jest stanowisko powodów co do nieważności umowy kredytu nr (...) z dnia 17.10.2008 r.

Powodowie oświadczyli – (e-protokół z dnia 26.03.2021 r. 00:34:30 – powód, 01:19:45 – powódka), że są świadomi konsekwencji stwierdzenia nieważności umowy kredytu.

W konsekwencji stwierdzenia nieważności umowy kredytu powodowie mogą domagać się zwrotu świadczeń nienależnie spełnionych w wykonaniu tejże umowy, tj. zwrotu kwot przekazanych na rzecz (...) S.A. Powodowie zażądali z tego tytułu 578.803,57 zł. Jednakże z przedłożonych do akt sprawy dokumentów w postaci zestawień spłat, historii rachunków bankowych, itp., wynika, że powodowie do końca 2016 r. dokonywali spłat w walucie polskiej, zaś na przełomie 2016 r. i 2017 r. dokonywali już przelewów na rzecz Banku bezpośrednio w walucie szwajcarskiej. Jeżeli chodzi o wpłaty dokonane bezpośrednio w CHF dopuszczalne jest wyłącznie żądanie zwrotu świadczenia nienależnego w tej dokładnie walucie, nie zaś w przeliczeniu na PLN. Uwidoczniona w dokumentach spłata w PLN wynosi jedynie 512.652,16 zł.

Uwzględniając powyższe, Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów 512.652,16 zł należności głównej.

Na podstawie art. 481 § 1 kc odsetki za opóźnienie w zapłacie przypadają powodom od dnia 28.12.2018 r. Powodowie zażądali tychże odsetek od dnia wniesienia pozwu, nie wykazali jednakże, aby przed wytoczeniem powództwa wezwali Bank do zwrotu świadczenia nienależnego w żądanej wysokości. W takiej sytuacji za skuteczne wezwanie do zapłaty należy uznać dopiero doręczenie pozwanemu odpisu pozwu w dniu 11.12.2018 r. (k. 143).

Zobowiązanie do zwrotu świadczenia nienależnego należy do tzw. zobowiązań bezterminowych, w których termin spełnienia świadczenia nie jest z góry oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, wobec czego spełnienie winno nastąpić niezwłocznie po wezwaniu do wykonania zgodnie z art. 455 kc. Niezwłoczne spełnienie świadczenia pieniężnego w rozumieniu art. 455 kc oznacza z reguły spełnienie go w terminie 14 dni (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28.05.1991 r., II CR 623/90; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 20.03.2012 r., I ACa 191/11).

Z uwagi na okres świąteczny, obejmujący dni wolne od pracy, okres opóźnienia uzasadniający naliczanie odsetek rozpoczął bieg z dniem 28.12.2018 r.

W pozostałym zakresie powództwo jako nieuzasadnione podlegało oddaleniu.

Wobec częściowego uwzględnienia powództwa o kosztach procesu należało orzec zgodnie z wyrażoną w art. 100 kpc zasadą ich stosunkowego rozdzielenia. Powodowie wygrali sprawę w 89,34 %, pozwany w 10,66 %. Koszty procesu po stronie powodów objęły opłatę od pozwu – 1.000 zł, wynagrodzenie pełnomocnika procesowego ustalone zgodnie z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – 10.800 zł oraz opłatę skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł, tj. łącznie 10.817 zł, z czego 89,34 % wynosi 9.663,91 zł. Koszty procesu po stronie pozwanego objęły wynagrodzenie pełnomocnika procesowego ustalone na ww. postawie prawnej – 10.800 zł oraz opłatę skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł, tj. łącznie 10.817 zł, z czego 10,66 % wynosi 1.153,09 zł. Różnica między wskazanymi kwotami wynosi 8,510,82 zł na korzyść powodów.

Mając powyższe na uwadze, Sąd podjął rozstrzygnięcia zawarte w sentencji wyroku.